

Vaasan keskustassa, 1880-luvulta peräisin olevalla kasarmialueella sijaitseva Perinnemuuri on valtakunnallisestikin ainutlaatuinen maamme sotilashistoriaan liittyvä muistomerkki.

Vaasan Kasarmintorin perinnetykit juhlakuntoon

■ TEKSTI: ILKKA VIRTANEN, ÖFG-PMK

Kasarmintorin Perinnemuuriin ovat saaneet laattansa kaikki aina 1550-luvulta lähtien Vaasaan sijoitetuina olleet sekä viime sotien aikana Vaasassa perustetut joukko-osastot. Laattoja on kolmessa osamuurissa yhteensä 25 kappaletta. Perinnemuuri muodostaa samalla laajemman taustan kolmelle maamme itsenäistymiseen liittyvälle muistomerkillä, joilla on valtakunnallinen status: Suomen Vapaudenpatsas torilla, Jääkäripatsas Hovioikeudenpuistossa sekä Suomen ilmailun ja Ilmavoimien muistomerkki (Merikotka-patsas) Vaskiluodon sillan kupeessa. Päämuurissa keskeiselle paikalle sijoitetut Päämaja 1918:n ja Jääkäripataljoona 27:n

muistolaatat täydentävät vuoden 1918 muistomerkkikokonaisuutta. Perinnemuurin tuntumassa sijaitsee vielä muun muassa Lotta-patsas.

Österbottens Försvarsgille – Pohjanmaan Maanpuolustuskilta rf on ollut aktiivinen muuria kehitettäessä, se on hankkinut suurimman osan muistolaatoista. Perinnemuuri on hyvässä kunnossa, kaupungin Viheryksikkö pitää siitä huolen. Lukuisat yhteisöt laskevat Perinnemuurille vuosittain havuseppeleitä, muun muassa Pohjanmaan Maanpuolustuskilta aina vuosipäivänään Tammisunnuntaina. Turisteja vierailee muurilla runsaasti, ja vaasalaiset kaupunkioppaat ovat sisällyttäneet muurilla käynnin kaupunkierrokseensa.

■ Yllä: Timo Karhu suunnittelemassa suhteellisen vähän vaurioituneen pyörän korjausta.

■ Alla: Perinnemuurin alue kunnostettujen tykkien ”asemaan ajon” jälkeen. Taustalla Vaasan ortodoksinen kirkko, rakennettu alun perin sotilaskirkoksi.

ILKKA VIRTANEN

■ Pyöriä maalaamassa kiltalaiset Lars-Eric Häggman (vas.) ja Gustav Geust.

Muurin molemmille sivustoille on sijoitettu kaksi venäläisvalmisteista kanuunaa vuodelta 1878. Ne symboloivat tykkejä, jotka suojeluskuntajoukot valtasivat kaupungissa vielä olevilta 2 000 venäläiseltä sotilaalta vapaussodan ensimmäisenä päivänä, varhain Tammisunnuntain jälkeisenä maanantaiaamuna 28.1.1918 riisuessaan vieraat joukot aseista. Tykkien kunnan osalta tilanne oli jo pitkään ollut aivan toinen kuin Perinnemuurin kohdalla. Tykit oli aikanaan sijoitettu nupukivistä tehtyjen liian kevytrakenteisten alustapetien päälle. Tykkien painon johdosta petit olivat painuneet maahan ja pyörien puuosat olivat kuopissa altistuneet jatkuvalla kosteudelle ja lahottaville aineksille, puustonurmikon leikkuujätteille ja syksyn variseville lehduille. Pyörien alaosat olivat vuoteen 2017 tultaessa lahonneet siinä määrin, että pyörät olivat suorastaan romahtamisvaarassa. Huolimatta vapaaehtoisen maanpuolustusyhteisön pitkään jatkuneista

---

...pyörät olivat suorastaan romahtamisvaarassa.

---

yhteydenotoista kaupungin päättäviin elimiin kunnostustoimenpiteisiin ei oltu kuitenkaan päästy.

Vapaaehtoisen maanpuolustustyön piirissä vahvistui lopulta ajatus, että asia pyritään saamaan kuntoon kaupungin ja maanpuolustusväen yhteisvoimin. Pohjanmaan Maanpuolustuskilta otti perinnetyötä tekevänä yhteisönä vastuulleen hankkeen hallinnoinnin. Käytännön toimenpiteitä ovat hoitaneet killan jäsen **Raimo Latvala** ja tämän jutun kirjoittaja, aseteknistä asiantuntija-apua on antanut Pohjanmaan aluetoimiston päällikkö everstiluutnantti **Mika Piironen**. Latvalan RUL-aktiviteettien seurauksena

Vaasan Reserviupseeripiiri kytkeytyi hankkeeseen mukaan.

Elokuussa 2017 käydyt neuvottelut kaupungin teknisen toimen johdon kanssa johtivat lopulta tulokseen. Kaupungin Viheryksikkö sitoutui uusimaan tykkien petialustat niin, että vastaavaa altistumista lahoamiselle ei jatkossa pääse tapahtumaan. Viheryksikkö otti myös vastuulleen tykkirunkojen korjaustyön aikaisen säilytyksen sekä niiden puhdistuksen ja muun tarvittavan huollon. Pyörien kunnostus tuli vapaaehtoisen maanpuolustusyhteisön vastuulle. Pyörien kunnostuksen osalta oli tehty jo aiemmin alustava sopimus isokyröläisen Lehmäjoen Puutyön kanssa. Yrityksellä oli aiempaa kokemusta vastaavasta työstä, kun se oli uusinnut Napuen vuoden 1714 taistelun muistomerkkialueella olevien tykkien pyörät taistelun 300-vuotisjuhlallisuuksia varten. Kunnostustyöhön voitiin ryhtyä, kun työn vaatima rahoitus saatiin varmistetuksi. Apuun tulivat vaasalai-

nen Veljekset Gröndahlin Säätiö sekä Maanpuolustuskiltojen liitto.

Syyskuun ensimmäisellä viikolla kunnostustyö käynnistyi. Viheralueyksikön tehokkaalla nosturilla varustetulla kuorma-autolla tykit nostettiin sijoituspaikoiltaan pyörien irrottamista varten, ja tykkirungot toimitettiin säilytystä ja huolto-toimenpiteitä varten Viheryksikön varastotiloihin. Lehmäjoen Puutyön edustajat **Ilmari** ja **Timo Karhu** ottivat pyörät haltuunsa verstaalleen vietäviksi. Puuosien kuivumisen, lahonneiden osien uusimisen ja maalaustöiden arvioitiin vaativan aikaa 2-2,5 kk. Tavoitteena työhön ryhdyttäessä oli, että itsenäisen Suomen täyttyessä 100 vuotta 6.12.2017 tykit olisivat taas asemapaikoillaan.

Kaupungin Viheryksikkö huolehti osuudestaan ripeästi. Uudet alustapetit toteutettiin alihankintana. Ratkaisuksi tuli rakentaa kummallekin tykkiparille yhtenäiset tukevat ja maasta koholla olevat petit. Pyörien puuosat pääsevät jatkossa välillä kuivamaan eikä lahottavaa ainesta pääse kertymään pyörien juureen.

Pyörien kunnostustyö oli odotetun haastava. Suomesta ei löytynyt riittävän tukevaa tammilankkua raaka-aineeksi. Yritys onnistui kuitenkin hankkimaan Keski-Euroopasta 200 x 80 mm:n vahvuista lankkua uusia kehänosia varten. Puuosista jouduttiin uusimaan keskimäärin puolet kehästä, parista pyörästä koko kehä, joistakin taas vähemmän. Kaikki vanhat puolat voitiin säilyttää, osa tosin ositain uusittuna. Työ eteni suunnitellussa aikataulussa, marraskuun puolivälissä tarvittavat korjaukset oli tehty.

Molemmat edellä kuvatut työvaiheet edellyttivät rautaista ammattitaitoa. Maanpuolustusyhteisö pääsi kuitenkin osallistumaan työhön maalaustalkoiden muodossa. Perinetykkien oikea väritys varmistettiin Hämeenlinnan Militaria-museosta. Vaasasta lähti marraskuun loppupuolella kahtena päivänä kaksi henkilöautollista Pohjanmaan Maanpuolustuskillan ja Vaasan Reserviupseeripiirin

ILKKA VIRTANEN

■ Kyllä ne nyt kestävät, toteavat Ilmari Karhu (oik.), Raimo Latvala ja kirjoittaja.

ILKKA VIRTANEN

■ Pyörän koko kehä on pitänyt uusia.

jäsenistöä Isonkyrön Lehmäjoelle hiomaan ja kahteen kertaan maalaamaan kunnostettujen pyörien puuosia. Innostus työhön oli suuri, ja työ tehtiin leppoisissa merkeissä Lehmäjoen Puutyön edustajien Ilmari, Timo ja **Juhani Karhun** ohjauksessa. Maalaustalkoiden osuus korjaustyössä oli noin kaksi miestyöviikkoa.

Tykit olivat valmiit paikalleen asennettaviksi marraskuun viimeisen viikon alussa. Talvisodan alkamisen 78. muistopäivänä 30.11.2017 järjestettiin pienimuotoinen juhlatykkien uudelleen käyttöönottilaisuus. Naamiointiverkot poistettiin uusittujen tykkien päältä, ja kasarmialueen pitkäaikainen päällikkö, Vaasan Rannikkopatteriston viimeinen komentaja ja Pohjanmaan Sotilasläänin esikuntapäällikkönä ja komentajana toiminut kommodori (evp.) **Hannu Luukko-**

nen piti tilaisuudessa tykkien käyttöönottopuheen. Suomen lippu sekä Pohjanmaan Maanpuolustuskillan ja Vaasan Reserviupseeripiirin liput juhlistivat osaltaan tilaisuutta. Lehmäjoen Puutyön edustajat kunnioittivat tapahtumaa laskemalla seppeleen Perinnemuurille.

Jälkikäteen voi vain ihailtaa sujuvaa yhteistyötä, jota projektin eri toteuttajaosapuolet osoittivat työn eri vaiheissa. Aikatauluista sovittiin yhteisesti, ja ne pitivät. Kaupungin Viheryksikön ja Lehmäjoen Puutyön yhteistyö sekä tykkien irrotusvaiheessa että uudelleen asennusvaiheessa oli kitkatonta ja tehokasta. On myös syytä todeta, että projektin toteutus tapahtui kreivin aikaan. Kunnostettujen tykkien reunustamalla Perinnemuurilla on jo nähty monta merkittävää 100-vuotisen itsenäisen Suomen historiaan liittyvää tapahtumaa: seppeleen laskut itsenäisen isänmaamme 100-vuotissyntymäpäivänä 6.12.2017 ja valtakunnallisen Tammissunnuntain 100-vuotismuistojuhlan osana 28.1.2018 sekä jääkärien Suomeen paluun valtakunnallisten 100-vuotisjuhlallisuuksien osana 25.2.2018.